

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 września 2015 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu w XVII Wydziale Karnym-Odwoławczym w składzie:

Przewodniczący: SSO Dorota Maciejewska-Papież (spr.)

Sędziowie: SSO Małgorzata Susmaga

SSO Jerzy Andrzejewski

Protokolant: st. prot. sąd. Joanna Kurkowiak

przy udziale Prokuratora Prokuratury Okręgowej Haliny Pągowskiej

po rozpoznaniu w dniu 18 września 2015 r.

sprawy **D. K.**

oskarżonego o przestępstwo z art. 242 § 1 kk

na skutek apelacji wniesionej przez obrońcę oskarżonego

od wyroku Sądu Rejonowego Poznań – Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu

z dnia 20 maja 2015r., sygn. akt. III K 257/15

I. Utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok.

II. Zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adwokata Adama Czeskiego kwotę 516,60 zł brutto tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu oskarżonemu w postępowaniu odwoławczym.

III. Zwalnia oskarżonego od uiszczenia na rzecz Skarbu Państwa kosztów procesu za postępowanie odwoławcze, w tym od opłaty za drugą instancję.

Jerzy Andrzejewski Dorota Maciejewska-Papież Małgorzata Susmaga

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Rejonowego Poznań-Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu z dnia 20 maja 2015 r., sygn. akt III K 257/15, oskarżony D. K. został uznany za winnego tego, że w dniu 4 lipca 2014 r. w P., będąc pozbawionym wolności na podstawie wyroku Sądu Rejonowego w Słupcy o sygnaturze II K 246/11 i II K 574/11 oraz wyroku Sądu Rejonowego we Wrześni, sygn. II K 429/12 i odbywając orzeczone tymi wyrokami kary w Zakładzie Karnym w K., uwolnił się sam podczas wykonywania prac w grupie roboczej w systemie bez konwojenta, tj. popełnienia przestępstwa z art. 242 § 1 kk i za to na podstawie art. 242 § 1 kk wymierzono mu karę 3 miesięcy pozbawienia wolności.

Nadto na podstawie art. 29 ust. 2 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze (jedn. Tekst: Dz. U. z 2002 r. Nr 123 poz. 1058 ze zm.) w zw. z § 14 ust. 2 pkt 3 i §19 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163 poz. 1348 ze zm.) zasądzone od Skarbu Państwa na rzecz adw. A. C. kwotę 420,00 zł plus VAT tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

Natomiast na podstawie art. 624 § 1 kpk i art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 23.06.1973 r. o opłatach w sprawach karnych zwolniono oskarżonego od obowiązku zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych i od uiszczenia opłaty.

Powyższe rozstrzygnięcie zostało zaskarżone przez obrońcę oskarżonego D. K. w części orzekającej o karze.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja obrońcy oskarżonego nie zasługiwała na uwzględnienie.

Lektura akt sprawy pozwala na stwierdzenie, że Sąd orzekający w I instancji poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne, a orzekając wziął pod uwagę wszystkie przeprowadzone dowody. Powyższe stanowisko potwierdza analiza akt sprawy i uzasadnienia wyroku, w którym prawidłowo wskazano jakie fakty zostały uznane za udowodnione i jakie dowody były podstawą ich przyjęcia. Ocena materiału dowodowego nie budzi zastrzeżeń, albowiem nie wykracza poza ramy swobodnej oceny, jest dokładna i nie wykazuje błędów logicznych. Natomiast uzasadnienie do wyroku czyni zadość wymogom przewidzianym w art. 424 § 1 i 2 kpk, umożliwiając w pełni przeprowadzenie kontroli instancyjnej zaskarżonego rozstrzygnięcia.

Sąd Okręgowy nie dopatrył się też występowania w niniejszej sprawie bezwzględnych podstaw odwoławczych.

Przed przystąpieniem do rozważań związanych bezpośrednio z zarzutem apelacji należy jeszcze odnieść się do kwestii zmian uregulowań Kodeksu karnego oraz Kodeksu postępowania karnego.

Sąd Rejonowy wydał zaskarżony wyrok w dniu 20 maja 2015 r.

Z kolei Sąd Okręgowy orzekał w dniu 18 września 2015 r.

Od chwili popełnienia przez oskarżonego przestępstwa (tj. od 4 lipca 2014 r.) do dnia orzekania przez Sąd Okręgowy doszło do zmian ustawy Kodeks karny (m.in. ustawami: z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw - Dz. U. z dnia 25.10.2013 r. poz.1247 oraz z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw - Dz. U. z dnia 20.03.2015 r. poz.396). Zmiany dotknęły m.in. wymiaru kar i środków karnych, warunkowego zawieszenia wykonania kary, przedawnienia.

W takim stanie rzeczy należy mieć na uwadze regułę określoną art. 4 kk., która stanowi, że jeżeli w czasie orzekania obowiązuje ustawa inna niż w czasie popełnienia przestępstwa, stosuje się ustawę nową, jednakże należy stosować ustawę obowiązującą poprzednio, jeżeli jest względniejsza dla sprawy. Oczywiście jest przy tym, iż „zwrot „ustawa obowiązująca poprzednio” oznacza, że w grę wchodzi zastosowanie zarówno ustawy obowiązującej w czasie popełnienia przestępstwa, jak i nawet w okresie pomiędzy popełnieniem przestępstwa a orzekaniem, gdyby się zdarzyło, że w tym właśnie okresie istniał stan prawny najkorzystniejszy dla sprawy.” (A. Marek. Komentarz do art.4 Kodeksu karnego; por. też wyrok Sądu Najwyższego z dnia 1 lipca 2004 r., II Ko 1/04, Prok. i Pr. 2005, nr 2, poz. 1, dodatek)

Ustalając, która z ustaw jest dla sprawcy względniejsza, należy wziąć pod uwagę całą ustawę, a nie tylko poszczególne jej przepisy. Koniecznym jest również rozważenie nie tyle tego, która z tych ustaw jest względniejsza „w ogóle”, lecz która może być za taką uznana w odniesieniu do wszystkich warunków określających odpowiedzialność sprawcy badanego konkretnego przestępstwa. Ocena w tym zakresie powinna więc być dokonywana w kontekście konkretnych uwarunkowań badanego czynu a nie abstrakcyjnie (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 12 marca 1996 r., I KZP 2/96, OSNKW 1996, nr 3-4, poz. 16 postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 grudnia 2001 r., V KKN 67/01, OSNKW 2002, nr 5-6, poz. 36). Należy zatem rozważyć nie tylko samo zagrożenie karami za dane przestępstwo, lecz wszystkie instytucje karnoprawne ustawy dawnej i nowej, a więc m.in. unormowania dotyczące wieku odpowiedzialności karnej, dyrektyw wymiaru kary, warunków odstąpienia od wymierzenia kary, podstaw i zasad stosowania środków karnych, warunkowego umorzenia postępowania karnego, warunkowego zawieszenia wykonania kary, warunkowego przedterminowego zwolnienia, przedawnienia, powrotu do przestępstwa, zatarcia skazania.

Należy stwierdzić, iż w uwarunkowaniach tej konkretnej sprawy – mając na względzie wskazane powyżej kryteria (w szczególności ustawowe znamiona zarzucanego przestępstwa, wymiar kary oraz okoliczności dotyczące osoby oskarżonego skutkujące brakiem możliwości przyjęcia wobec niego pozytywnej prognozy kryminalistycznej warunkującej skorzystanie z dobrodziejstwa warunkowego zwieszenia wykonania kary pozbawienia wolności) – nie można uznać, by ustawa wcześniej obowiązująca była dla oskarżonego korzystniejsza. Stąd też nie ma przeszkód do zastosowania wobec oskarżonego przepisów w brzmieniu obowiązującym od dnia 1.07.2015r.

W ocenie Sądu Okręgowego w niniejszej sprawie nie sposób zgodzić się z tezą apelacji, że kara 3 miesięcy pozbawienia wolności orzeczona wobec D. K. jest karą rażąco niewspółmierną.

Tytułem przypomnienia należy wskazać, iż zgodnie z art. 438 pkt 4 kpk orzeczenie ulega uchyleniu lub zmianie w razie stwierdzenia rażącej niewspółmierności m.in. kary.

Zgodnie z powołanym przepisem Sąd odwoławczy jedynie wtedy umocowany jest do ingerencji w zaskarżone orzeczenie, kiedy stwierdzone zostanie, iż orzeczona kara nosi cechy rażąco niewspółmiernej reakcji karnej, czy to w aspekcie jej surowości czy też łagodności. Innymi słowy, zaskarżone orzeczenie ulega uchyleniu lub zmianie w razie dostrzeżenia rażącego naruszenia reguł wymiaru kary opisanych w art. 53 § 1 i 2 k.k. Zarzut niewspółmierności kary, jako zarzut z kategorii ocen, można zasadnie podnosić wówczas, gdy kara jakkolwiek mieści się w granicach ustawowego zagrożenia, to jednak nie uwzględnia w sposób właściwy zarówno okoliczności popełnienia przestępstwa, jak i osobowości sprawcy, innymi słowy - gdy w społecznym odczuciu jest karą niesprawiedliwą (por. wyrok SN z 11 kwietnia 1985 r., V KRN 178/85, OSNKW 7-8/1985, poz. 60, a także wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 4 lipca 2013 r., II AKa 125/13, LEX nr 1345555, jak i wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 6 września 2012 r., II AKa 269/12, LEX nr 1236120). Niewspółmierność zachodzi zatem wówczas, gdy suma zastosowanych kar i innych środków, wymierzona za przypisane przestępstwa, nie odzwierciedla należyście stopnia szkodliwości społecznej czynu i nie uwzględnia w wystarczającej mierze celów kary (wyrok SN z 30 listopada 1990 r., Wr 363/90, OSNKW 7-9/1991, poz. 39). Nie chodzi przy tym o każdą ewentualną różnicę co do jej wymiaru, ale o różnicę ocen tak zasadniczej natury, iż karę dotychczas wymierzoną nazwać można byłoby - również w potocznym znaczeniu tego słowa - rażąco niewspółmierną, to jest niewspółmierną w stopniu nie dającym się wręcz zaakceptować (wyrok SN z 2 lutego 1995 r., II KRN 198/94, OSNPP 6/1995, poz. 18). Należy dodać, że kara pozbawienia wolności może być uznana za rażąco niewspółmiernie surową zarówno z powodu nadmiernej jej wysokości, jak i z powodu nieorzeczenia warunkowego zawieszenia jej wykonania (wyrok SN z 9 stycznia 1973 r., V KRN 474/72, OSNKW 1973/6/76).

Strona postępowania nie może zatem skutecznie dochodzić swoich racji przed Sądem II instancji w sytuacji, gdy nie doszło do kwalifikowanego, bo aż rażącego, rozminięcia się rodzaju czy też rozmiaru kary z wymogami sprawiedliwości.

Powyższe wskazania musi mieć na uwadze Sąd odwoławczy zarówno w odniesieniu do badania kwestii ukarania sądownego w aspekcie ogólnym, jak również w aspekcie poszczególnych stosowanych bądź niestosowanych środków reakcji karnej.

Kluczowym jest zatem stwierdzenie, czy w sprawie wystąpiły okoliczności, których Sąd I instancji kształtując wymiar kary nie wziął pod uwagę, lub też, czy ustalone przez tenże Sąd okoliczności mają takie znaczenie i ważkość, których orzeczona kara bądź nie uwzględnia w ogóle, bądź uwzględnia je w stopniu niedostatecznym.

Podkreślić należy, iż w przedmiotowym wypadku występują okoliczności przemawiające na niekorzyść oskarżonego. Dość wskazać na – przywołaną również przez Sąd I instancji – uprzednią wielokrotną karalność oskarżonego. W tym kontekście wymownym jest, iż oskarżony wcześniej już kilkakrotnie dopuszczał się przestępstw umyślnych, w tym dwukrotnie został skazany za przestępstwa podobne. Należy podkreślić, iż popełnienie kolejnego umyślnego przestępstwa, pozwala przyjąć, że poprzednio wydane orzeczenia nie odniosły spodziewanych skutków resocjalizacyjnych – oskarżony nie wyciągnął żadnych wniosków z faktu wcześniejszych skazań i nie powstrzymał

się przed ponownym naruszeniem porządku prawnego. Okoliczności tej niewątpliwie nie sposób zmarginalizować. Postępowanie oskarżonego było nad wyraz lekceważące ustalony porządek prawny.

Okolicznością przemawiającą na korzyść oskarżonego był niewątpliwie fakt przyznania się przez niego do popełnienia przestępstwa, jak i okoliczność, że sam zgłosił się po kilkunastu dniach do Zakładu Karnego w K., na co zresztą zwrócił uwagę Sąd Rejonowy. Czynniki te nie mogły jednak przesłaniać wskazanych powyżej elementów dla oskarżonego niekorzystnych. Nie sposób również uznać, by postępowanie oskarżonego uzasadniały wskazane przezeń motywy opuszczenia zakładu karnego. Przywołane okoliczności, dla których oskarżony zdecydował się popełnić kolejne przestępstwo, choć mogły mieć znaczenie dla samego oskarżonego, trudno jednak uznać za obiektywnie ważne. Nic nie stało na przeszkodzie, by oskarżony podjął próby uporządkowania swoich spraw i rozwiązania wskazanych kwestii przebywając w zakładzie karnym (co nie było całkowicie niemożliwe, jak wynika z informacji bankowej k.74) lub udzielając stosownego pełnomocnictwa zaufanej osobie czy też wnioskując o udzielenie mu przepustki z zakładu karnego w trybie art. 91 pkt 7 kkw, nie zaś popełniając przestępstwo samouwolnienia się (zwłaszcza, że kwestie wymagające – zdaniem oskarżonego – jego osobistej interwencji, nie wymagały bezwzględnie opuszczenia przezeń zakładu karnego właśnie w dniu 4.07.2014r).

Wskazane powyżej okoliczności uzasadniały zatem w pełni wymiar kary pozbawienia wolności i to w wymiarze określonej przez Sąd I instancji.

Należało również podzielić pogląd Sądu I instancji, wedle którego nie istniały w przedmiotowej sprawie przesłanki do warunkowego zawieszenia wykonania orzeczonej wobec D. K. kary pozbawienia wolności. W szczególności, wbrew twierdzeniom obrońcy oskarżonego, zgromadzone w aktach sprawy wyjaśnienia oskarżonego (k. 65-67 i k. 164) w żaden sposób nie wskazują, aby opiekował się on swoją matką. Jak już wskazano – działań oskarżonego w żaden sposób nie usprawiedliwia cel w jakim oddalił się z Zakładu Karnego.

Przyjęcie pozytywnej prognozy wobec oskarżonego stanowiłoby wyraz nieuzasadnionej tolerancji wobec zaprezentowanych przez niego poczynań i orzeczenie kary nieizolacyjnej w ustalonych okolicznościach nie byłoby wystarczające dla osiągnięcia wobec oskarżonego celów kary, a w szczególności zapobieżenia powrotowi do przestępstwa. Orzeczenie kary wolnościowej byłoby wyrazem akceptacji kary niewspółmiernie łagodnej, odzwierciedleniem pobłażliwości traktowania niepoprawnych sprawców przestępstw, i to sprawców ponownie naruszających porządek prawny. Właśnie w tego rodzaju sytuacjach zarówno oskarżony, jak i społeczność winni otrzymać jasny sygnał, że lekceważenie po raz kolejny ustalonych norm spotka się z właściwą reakcją organów wymiaru sprawiedliwości.

Wobec powyższego, w pełni racjonalnym jest uznanie, iż karą stosowną w świetle prawidłowego zastosowania w sprawie dyrektyw wymiaru kary, adekwatną do stopnia zawinienia i spełniającą zasadę sprawiedliwej odpłaty jest wymierzona przez Sąd I instancji kara 3 miesięcy pozbawienia wolności bez dobrodziejstwa warunkowego zawieszenia jej wykonania.

Należy zatem uznać, iż kreując wymiar represji karnej wobec oskarżonego Sąd I instancji uwzględnił wszelkie dyrektywy oraz zasady jej kształtowania i przedstawiona w tym zakresie w pisemnym uzasadnieniu orzeczenia argumentacja zasługuje na pełne poparcie.

Mając powyższe na uwadze – nie dopatrując się zarazem okoliczności nakazujących ingerencję w treść wyroku niezależnie od granic zaskarżenia, podniesionych zarzutów i ich wpływu na treść orzeczenia – Sąd Okręgowy na podstawie art. 437 § 1 k.p.k. utrzymał zaskarżony wyrok w mocy.

Na podstawie §2 ust. 1-3 w zw. z §14 ust. 2 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. 2002 r., nr 163, poz. 1348) zasądzone na rzecz adwokata Adama Czeskiego kwotę 516,60

zł brutto tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej oskarżonemu z urzędu w postępowaniu odwoławczym.

O kosztach postępowania odwoławczego Sąd orzekł na podstawie art. 624 § 1 kpk oraz art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 r. o opłatach w sprawach karnych (t.j. Dz.U. z 1983 r. Nr 49, poz. 223 ze zm.). Mając na uwadze sytuację materialną oskarżonego (nie posiada znacznego majątku, ani stałych dochodów) zwolniono oskarżonego od uiszczenia owych kosztów uznając, iż stanowiłoby to dla niego zbyt dużą uciążliwość.

Jerzy Andrzejewski Dorota Maciejewska-Papież Małgorzata Susmaga